Затверджую
Директор Технічного коледжу
Луцького національного технічного
університету
_____ О.О.Герасимчук
«___» _____ 2018 р.

Положення
про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти
Технічного коледжу Луцького національного технічного університету

1. Загальні положення

1.1. Самостійна робота здобувачів вищої освіти (надалі – студентів) регламентується Положенням про організацію навчального процесу у Технічному коледжі Луцького національного технічного університету.

1.2. Згідно цього Положенням передбачено, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів, визначається робочим навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 від загального обсягу навчального часу, відведеного студенту для вивчення конкретної дисципліни.

1.3. Самостійна робота студентів – це спланована пізнавальна, організаційно і методично направлена діяльність, яка здійснюється без прямої допомоги викладача, на досягнення результату отримання відповідних компетенцій.

1.4. Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності;
- формування потреби безперервного самостійного поповнення знань;
- здобуття глибокої системи компетенцій як ознаки міцності знань;
- самостійна робота як результат їх морально-вольових зусиль.

1.5. Завдання самостійної роботи студентів:

- навчитися самостійно працювати з літературою;
- творчо сприймати навчальний матеріал і осмислювати його;
- прищепити навички щоденної самостійної роботи в одержанні та узагальненні знань, умінь і навичок.

1.6. Викладач повинен досягти головної мети своєї діяльності: до закінчення викладання навчальної дисципліни у студента виробити алгоритм правильних дій за різних ситуацій з достатніми залишковими знаннями. Адже під час навчання і майбутньої роботи вони неодноразово будуть перевірятись (підсумкові атестації, заліки, іспити, захист курсових і дипломних проектів, підвищення кваліфікації тощо).

2. Організація самостійної роботи студентів

2.1. Зміст самостійної роботи студентів з конкретної дисципліни визначається навчальною програмою дисципліни та робочою навчальною програмою вивчення дисципліни.

2.2. На самостійну роботу може виноситись:

• частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;

• окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.

2.3. Самостійна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни:

• основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);

• додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);

• методичні матеріали (методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи студентів).

2.4. Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

2.5. При використанні студентами складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації передбачаються можливості отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача.

2.6. Під час планування рекомендується створювати програму самостійного вивчення з навчальної дисципліни у вигляді таблиці:

Таблиця 2.1. Самостійне вивчення навчальної дисциплін:

Тема, яка виноситься на самостійне вивчення	Кількість годин	Опорні знання	Знання і навички, якими необхідно оволодіти	Вид навчального завдання для самостійного вивчення	Форми контролю	Література

2.7. Успішне виконання завдань самостійної роботи можливе за умови наявності у студентів певних навичок: уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз).

2.8. Самостійні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах у вигляді креслення, графіків, кросвордів тощо.

2.9. Керівництво самостійною роботою студентів розпочинається уже при видачі завдань. Завдання для самостійної роботи студентів у час, вільний від обов'язкових занять, повинні поглиблювати і закріплювати отримані компетенції на теоретичних і практичних заняттях, розвивати у студента зацікавленість до вивчення наступного матеріалу.

3. Система навчально-методичних засобів для забезпечення самостійної роботи студентів

3.1. Під час самостійного опрацювання навчального матеріалу велике значення для студента має навчально-методичний пакет, зміст якого передбачає:

• навчальну програму з навчальної дисципліни з чітким визначенням змісту й обсягу аудиторної і позааудиторної навчальної роботи;

• конспект лекцій, опорний конспект;

• основні поради студентам щодо вивчення конкретної дисципліни (у письмовій формі) з вимогами щодо оцінки знань з навчальної дисципліни;

• методичні рекомендації щодо вивчення окремих тем чи набуття практичних компетенцій;

• перелік тем курсових робіт;

• перелік питань, що виносяться на семінарські заняття;

• система контрольних завдань, запитань, тестів для самоперевірки;

• *список рекомендованої літератури.*

3.2. Рекомендується складати робочі зошити (звіти) для самостійної роботи студентів у вигляді тезисних викладок, графічних зображень, таблиць систематизованого матеріалу з переліком вихідних даних, одержаних під час вивчення інших навчальних дисциплін, або попередніх тем з даної дисципліни, перелік завдань з даної теми.

4. Вимоги щодо складання методичних рекомендацій.

З метою допомоги студентам у самостійному оволодінні компетенціями навчальної дисципліни викладачу рекомендується підготувати методичні рекомендації, основними складовими яких можуть бути:

• тема;

• план;

• *література;*

• перелік знань та умінь, які повинні набути студенти після опрацювання теми;

• конкретні завдання студенту з кожного винесеного питання з методичними порадами щодо їх виконання;

• перелік контрольних питань для самоперевірки.

5. Види завдань для самостійної роботи.

5.1.Залежно від особливостей дисципліни викладач може давати студентам різні види завдань самостійної роботи:

• опрацювання інформації, отриманої безпосередньо на обов'язкових навчальних заняттях;

• робота з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій;

• самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту;

• *робота з рекомендованою літературою;*

• написання рефератів, повідомлень;

• творчі завдання (доповіді, проекти, огляди тощо);

• виконання підготовчої роботи до лабораторних та практичних занять;

• виконання індивідуальних графічних, розрахункових завдань;

• виконання курсових робіт (проектів);

• підготовка письмових відповідей на проблемні питання;

• виготовлення наочності;
• складання картотеки літератури за змістом фахової діяльності;
• підбір власної бібліотеки з основних напрямів фахової діяльності.

5.2. Самостійну роботу щодо навчальної діяльності студентів умовно можна розділити на три рівні:
• доаудиторна самостійна робота;
• аудиторна самостійна робота;
• позааудиторна самостійна робота.

Позитивна сутність самостійної роботи усіх трьох рівнів лежить у свідомому ставленні до навчання.

5.3. Самостійна робота як вид навчальної діяльності буде ефективною за умов:
• якщо ця робота чітко організована з боку викладача;
• якщо вона є складовою навчально-виховного процесу, а не епізодичним явищем;
• якщо за самостійною роботою студентів здійснюється педагогічний контроль (оцінка і корекція знань).

5.4. Успішність самостійної роботи студентів визначається перш за все підготовленістю їх до такої навчальної діяльності. За своєю суттю самостійна робота передбачає максимальну активність студентів у різних аспектах: організація розумової праці, пошук гармонії, прагнення зробити знання переконаннями.

5.5. Основними правилами самостійної роботи студентів можуть бути такі:
• вироблення власного режиму життя, навчальної діяльності з першого дня навчання;
• послідовність у вирішенні будь-яких справ, зокрема навчальних проблем;
• установлення власного інтересу до знань як основи майбутньої професії. Пошук персонального інтересу в навчанні.

5.6. Викладач не обмежується у виборі інших завдань для самостійної роботи за умови відповідності змісту завдання до робочої навчальної програми дисципліни.

6. Особливості самостійної роботи студентів при повторенні вивченого матеріалу.

6.1. Самостійна робота при повторенні вивченого матеріалу повинна носити регулярний, чітко спланований характер.

6.2. Мета повторення не обмежується лише тим, щоб утримувати в пам'яті якомога більше, і якомога стійкіше те, що було вивчено. При повторному читанні конспекта лекцій, підручника, монографічної фахової літератури, певної статті із періодичних видань, людина дуже часто знаходить нове і важливе в тексті, підмічає те, що пройшло непомітно, при перш початковому вивченні, глибше розуміє явища і процеси, знаходить у них нові сторони, якісь закономірності, нові зв'язки та інше.

6.3. Повторення висуває на перший план найбільш суттєве і головне у тому, що вивчалось:
• повторення сприяє удосконаленню умінь, знань і навичок;

• повторення зв'язує між собою окремі розділи, частини предмета (дисципліни), що вивчається, допомагає об'єднати усі частини знань в єдине ціле, у певну систему;

• повторення сприяє усуненню певних неточностей у знаннях.

• правильно поставлене активне повторення не тільки гарантує повноту і міцність знань, умінь і навичок, але і веде до підвищення усвідомленості в оволодінні цими знаннями.

• самостійне відтворення знань студентами потребує не тільки згадування, але і роздумів у поглибленні питань, що вивчаються. У процесі повторення студенти осмислюють факти, уточнюють поняття, а також збагачують висновки.

• повторення дає можливість побачити плоди свого власного руху вперед при *опануванні знаннями, допомагає самовихованню, впевненості у своїх силах*, відповідальності у навчанні і оволодінні теоретичними і практичними навичками.

6.4. Види самостійної роботи з повторення:

• повторення на початку навчального року;

• поточне повторення у процесі навчання;

• узагальнююче повторення;

• заключне повторення.

Кожен із цих видів самостійної роботи з повторення має свої завдання, які між собою тісно пов'язані, складаючи цим самим цілісну систему опанування знаннями, уміннями і навичками.

6.5. Повторення на початку навчального року викликане тим, що студенти за час літніх канікул забули частину знань, умінь і навичок, які вони опанували під час навчання, а ці знання їм вкрай необхідні для вивчення нового матеріалу з дисципліни. Поряд з цим, частина студентів втратила деякі навики і ритм навчальної повсякденної самостійної праці. Ось чому, чим швидше ці прогалини будуть ліквідовані, тим краще буде забезпечено подальше просування студентів у навчанні.

6.6. Поточне повторення є важливим етапом у системі повторення пройденого матеріалу. Воно повинно, за можливості, здійснюватися у тісному зв'язку з новим матеріалом, що вивчається, оскільки це є найкращий шлях освіжити у пам'яті раніше отримані знання.

6.7. Ефективним прийомом, що застосовується при повторенні вивченого в *логічному зв'язку з вивченням нового матеріалу, є прийом співставлення і* порівняння. Знаходження спільного і відмінного під час вивчення предметів, явищ, процесів сприяє кращій систематизації знань у свідомості студентів, кращому їх засвоєнню.

6.8. Узагальнююче повторення, як правило, проводиться у кінці вивчення теми чи розділу програми і ставить своїм головним завданням систематизацію знань. З цією метою студенти під керівництвом викладача відтворюють у чітко логічній послідовності найсуттєвіший основний матеріал з теми, розділу, модулю. При цьому у повторенні можливі і навіть корисні елементи чогось нового, нетрадиційного.

6.9. Заключне повторення проводиться у кінці навчального року чи семестру. Найважливішим його завданням є систематизувати отримані з дисципліни знання за семестр, рік, а іноді за декілька років. Крім цього, заключне повторення дає можливість відновити у пам'яті знання, частково забуті протягом року. Велике значення воно має і під час підготовки до екзаменів чи заліків.

Заключне повторення вкрай важливе для засвоєння студентами навчального курсу в цілому.

6.10. Повторення не тільки закріплює вивчений матеріал, але й ставить перед студентами нові запитання, підводить їх до розгляду процесів і явищ з нових позицій.

7. Організація контрольних заходів самостійної роботи студентів

Головне призначення контролю самостійної роботи – це не функції перевірки, а функції консультації і методичної допомоги. Проте не слід забувати, що навчальний матеріал дисципліни, який передбачений навчальним робочим планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час проведення навчальних занять. Головне у контролі самостійної роботи – спостереження за методами і прийомами її виконання, за пізнавальною і розумовою активністю студентів, ступеню особистої творчості в пошуку, організацією роботи, міцністю навиків, відповідальним відношенням до справи й умінням вірно оцінити глибину і міцність знань студентів.

7.1. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів.

Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій, семінарських, практичних занять. Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5 – 10 хв);
- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5 – 10 хв). Відповіді перевіряються й оцінюються викладачем у позааудиторний час. Бажано, щоб контрольні питання були заздалегідь підготовлені на окремих аркушах, на яких студенти пишуть відповіді;
- фронтальний безмашинний стандартизований контроль знань студентів за кількома темами, винесеними на самостійну роботу (5 – 10 хв), проводиться на початку семінарських, практичних занять;
- перевірка домашніх завдань;
- перевірка набутих умінь на практичних заняттях;
- тестова перевірка знань студентів;
- інші форми.

7.2. Виконання деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватися під час проведення лабораторних і практичних занять, семінарів

(деякі питання семінару можуть стосуватися тем, які частково або повністю опрацьовуються самостійно), викладач може передбачити проведення семінару повністю за темами самостійної роботи.

7.3. Контроль опрацювання навчального матеріалу, винесеного на самостійну роботу, проводиться викладачем на заняттях у позааудиторнній час за двобальною ("зараховано", "не зараховано") або за впровадженою у навчальному закладі шкалою.

7.4. Результати поточного контролю самостійної роботи студентів враховуються при оцінені здобутих компетенцій за відповідну тему.

8. Рекомендації щодо роботи студентів з літературою

8.1. Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання усього тексту, параграфу, дотримуючись таких правил:

- зосередитись на тому, що читаєш;
- виділити саму суттєвість прочитаного, відкидаючи дрібниці;
- зрозуміти думку автора чітко й ясно, оскільки це
- допоможе виробити чітку власну думку;
- мислити послідовно й обережно;
- уявити ясно те, що читаєш.

8.2. У процесі роботи над темою тлумачення незнайомих слів і спеціальних термінів знаходити у словнику іншомовних слів та у спеціальних довідниках з відповідних галузей науки і виробництва.

8.3. Незрозумілі місця, фрази, вирази перечитувати декілька разів, щоб засвоїти їхній зміст.

8.4. У тексті зустрічаються окремі слова, фрази або цілі речення, що виділені курсивом, жирним шрифтом або набрані в розрядку. Це говорить про акцент автора на основному.

8.5. Після опрацювання тексту необхідно:

- виділити головну думку автора;
- відокремити основні питання тексту від другорядних;
- усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і життям (практикою);
- закріпити прочитане у свідомості;
- пов'язати нові знання з попередніми у даній галузі;
- перейти до заключного етапу засвоєння й опрацювання записів.

8.6.Складання плану або тез, логічно закінченого за смисловим змістом уривка тексту, сприяє кращому розумінню його. План може бути простий або розгорнутий, тобто більш поглиблений, особливо під час опрацювання додаткової літератури з цієї теми. Після складання плану необхідно перейти до конспектування записів.

8.7. Записи необхідно вести розбірливо і чітко. Вони можуть бути короткі або великі, залежно від рівня знань студента, багатства його літературної та професійної лексики, навичок самостійної роботи з книгою. Після копіткої і систематичної праці записи повинні мати тезисний характер та бути логічно послідовними.

8.8. Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розгорнутих тез, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

8.9. Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану, виділяючи основні думки, положення, підтверджені прикладами. Усі питання плану повинні бути пов'язані між собою.

8.10. Важливим елементом конспектування є уміння використовувати ілюстровані роботи (схеми, графіки, діаграми) і систематизовані таблиці.

8.11. Складання тематичних графічних зображень і таблиць сприяє кращому засвоєнню однорідних явищ, дозволяє простежити за розвитком одного і того ж явища, тобто охопити увесь навчальний матеріал теми.

8.12. *Необхідно навчити студентів користуватися великою кількістю джерел* для вивчення питань самостійної роботи. Це дає можливість повноцінно висвітлювати тему і навчитися зіставляти вислови, думки, цифрові дані різних авторів, різних років видання, що сприяє виробленню власної думки і є рушійним фактором формування елементів дослідницького мислення.

9. Прикінцеві положення

9.1. Положення набуває чинності з моменту підписання і до заміни іншим.

9.2. Положення зберігається в заступника директора з навчальної роботи.

9.3. Контроль за виконанням цього Положення, здійснюють посадові особи коледжу в межах своїх повноважень, що встановлені функціональними обов'язками та визначені цим Положенням.

9.4. Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Технічного коледжу Луцького національного технічного університету ухвалене Навчально-методичною радою (протокол № 1 від 29.08.2018 р.)